

O sviatosti posvätného stavu

Pojem

Táto sviatosť má v našej reči nejednoznačný názov. Môžeme sa stretnúť s názvom sviatosť kňazstva, sviatosť posvätného rádu, sviatosť posvätej vysviacky. Pridržíajme sa teda pri oficiálnom názve Katechizmu Katolíckej cirkvi, ktorý túto sviatosť nazýva *sviatosť posvätného stavu*. **Sviatosť posvätného stavu je sviatosť, v ktorej sa udeľuje vkladáním rúk a modlitbou biskupa duchovná moc a dáva milosť k jej náležitému užívaniu. Sviatosť posvätného stavu je pravou a vlastnou sviatosťou, ustanovenou Kristom.** O jej ustanovení Kristom nie je vo Svätom Písme priama zmienka, ale odvádza sa deduktívne z udelenia moci a uloženia príkazu apoštolom – *toto robte na moju pamiatku*. Ustanovenie tejto sviatosti je spojené s ustanovením sviatosti Eucharistie, nakoľko tieto dve sviatosti nedokážu bez seba existovať.

Stupne sviatosti posvätného stavu

Vlastnými sviatosťnými stupňami sviatosti posvätného stavu sú *diakonát* (diakon), *prezbyterát* (kňaz) a *episkopát* (biskup). Nejde však o tri rôzne sviatosti, ale tvoria dohromady jednu sviatosť posvätného stavu. Osobitne hovoríme o stupňoch sviatosti. *Plnosť* kňazskej moci je obsiahnutá len v episkopáte, menej v prezbyteráte. Diakonát je účasťou na Kristovej kňazskej moci, ale zvláštnym spôsobom, pretože diakon nie je svätený pre kňazstvo, ale pre službu - diakoniou (porov. KKC 1596). Viac sa to objasní pri rozdelení *moci*, ktorú táto sviatosť udeľuje v každom stupni odlišnú (pozri časť o účinkoch sviatosti).

Hovorovo by sme mohli povedať, že kňazom so všetkým čo k tomu patrí je len biskup. Pre množstvo pastoračných starostí a služieb mu ale nie je dopriate všetkým poslúžiť. Preto má svojich *pomocníkov*, kňazov, ktorí „patria“ jemu. Sú akoby jeho predĺžené ruky. Kňaz bez biskupa vlastne „nie je ničím“, nemôže vysluhovať nič, čo mu zo sviatosti posvätného stavu prináleží, lebo jeho kňazská moc je viazaná na biskupa – on je jeho, robí len to, čo mu biskup prikáže a dovolí a bez jeho súhlasu nemôže urobiť nič (ak napríklad kňaz nemá od biskupa fakultu sponovať, sponovať nesmie!). Diakon, vychádzajúc z jeho úlohy, je užšie spätý s biskupom ako kňaz. Jeho úlohou je byť priamo pri biskupovi a napomáhať mu vo veciach (diakonia - služba), ktorých plnenie by pre biskupa znamenalo *zanedbávanie ohlasovania evanjelia*. (Porov. Sk 6, 2) Tu je namieste ešte povedať, že prijímanie každého jedného stupňa sviatosti posvätného stavu si vyžaduje *osobitný* obrad vysviacky. Biskup má teda za sebou tri vysviacky, kňaz dve a diakon len jednu.

Vonkajšie znamenia sviatosti posvätného stavu

Matériou diakonského, kňazského a biskupského svätenia je jedine vkladanie rúk. Toto vkladanie rúk sa má zachovať fyzickým dotykom svätencovej hlavy. Ku platnosti však postačuje aj morálne vkladanie, teda natiahnutím rúk nad svätencom. Kto bol prítomný na nejakom svätení, iste si pamätá, že dôležitým úkonom bolo aj odovzdanie symbolov, predmetov, v závislosti od stupňa svätenia. Niektorí teológovia milne preniesli matériu sviatosti práve na tieto symboly. Ovšem toto odovzdvávanie je preukázateľné až od 10. storočia, kdežto vkladanie rúk je apoštolská tradícia.

Formou diakonského, kňazského a biskupského svätenia sú konsekračné slová, ktoré bližšie určujú zmysel vkladania rúk. Každý stupeň sviatosti posvätného stavu má vlastnú konsekračnú modlitbu. I v tom vidieť, že sa jedná o jednu sviatosť (jedna matéria), v troch odlišných stupňoch (tri formy).

Účinky sviatosti posvätného stavu

Medzi prvé účinky sviatosti posvätného stavu patrí *milosť posväcujúca*. Ako v ostatných prípadoch sviatostí živých, aj tu má účinok rozmnoženia posväcujúcej milosti. Osobitná *sviatostná milosť* má za účel uschopniť prijímateľovi k dôstojnému vykonávaniu funkcií, vyplývajúcich zo svätenia a k správnej spôsobe kňazského života. Sviatosť posvätného stavu udeľuje prijímateľovi *sviatostný charakter (znak)*. V tomto sviatostnom znaku je zakorenená nemožnosť opakovať svätenie a návrat do laického stavu. Kto raz platne prijme sviatosť posvätného stavu, už sa naveky vyčleňuje z laického stavu a pričleňuje sa k posvätnému stavu. Toto vyčlenenie je večité, trvá teda aj po smrti prijímateľa. (Nie je teda možný žiaden *odchod z kňazstva*, pretože kto raz kňazom je, je ním naveky!) V tom je napr. rozdiel medzi posvätným stavom a reholnými „večnými sľubmi“ - tie reholníka nevynímajú z laického stavu a smrťou zanikajú. Sviatostný znak uschopňuje nositeľa k aktívnej účasti na kresťanskom kulte a rovnako k aktívnej účasti na Kristovom kňazstve. Nakoľko táto sviatosť má tri stupne, predpokladá sa, že každý z nich má nie kvalitatívne, ale kvantitatívne odlišný sviatostný charakter. Tretím účinkom sviatosti posvätného stavu je udelenie moci - ide o *duchovnú moc*. Táto moc je zakorenená vo sviatostnom znaku (čo je tiež predpoklad pre odlišnosť znakov v každom stupni). Delíme ju presne podľa stupňov:

diakon získava *moc diakonie*, teda služby biskupovi, najmä pri vysluhovaní a spravovaní Eucharistie, čítaní, vysvetľovaní a hlásaní Božieho Slova a pri vysluhovaní niektorých sviatostí (krst, asistencia pri sobáši) a svätení (pohreb, požehnanie, pobožnosti).

kňaz získava *konsekračnú a absolučnú moc*. Uschopňujú ho k vysluhovaniu sviatosti Eucharistie (konsekračná) a sviatosti zmierenia (absolučná) a k všetkým ostatným sviatostiam (za zvláštnych okolností po určení biskupom môže aj kňaz birmovať), okrem sviatosti posvätného stavu.

biskup získava *ordinačnú moc*, na základe ktorej má moc ordinovať svätencov, teda vysluhovať sviatosť posvätného stavu. Na tomto rozdelení moci je zrejmé, že plnosť kňazskej moci má len biskup!

Vysluhovateľ a prijímateľ sviatosti posvätného stavu

Už z predchádzajúceho rozdelenia moci je jasné, že riadnym vysluhovateľom všetkých troch stupňov je *jedine platne vysvätený biskup*. Prijatť túto sviatosť môže len pokrstený muž. Z nedávno ukončenej seminárnej formácie by som mohol písať román, čo všetko k tomu takýto muž ešte potrebuje, ale to nechám na osobnú skúsenosť každého, kto by sa pre túto krásnu sviatosť rozhodol...